

6.4.2.3 On myös luotava tehokas mekanismi, jonka avulla voidaan seurata kansalaisyhteiskuntaa koskevien kehitysapuohjelmien tuloksia. ETSK:lla voisi olla merkittävä rooli kyseisen mekanismin toiminnassa.

6.4.2.4 Kehitysapuohjelmien suunnittelu on sovitettava yhteen kansalaisyhteiskunnan todellisten tarpeiden kanssa. Uusien kansalaisyhteiskunnan instituutioiden luomiseen tähtäävän kehitysavun yhteydessä voitaisiin laajasti hyödyntää ETSK:n antamaa teknistä tukea.

6.4.2.5 ETSK:n järjestämän Länsi-Balkanin aluetta käsittelevän foorumin jälkeen voitaisiin perustaa ETSK:n yhteisryhmän ja Länsi-Balkanin maiden järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajien välinen pysyvä tekninen työryhmä. Kyseisen ryhmän tehtävänä olisi auttaa järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan organisaatioita strategisten ja operatiivisten toimintasuunnitelmien laatimisessa sekä huolehtia parhaiden käytäntöjen ja taitotiedon siirtämisestä EU:n jäsenvaltioiden ja

Länsi-Balkanin maiden välillä kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseksi.

6.4.2.6 EU:n rahoitusnäkymissä vuosiksi 2007—2013 on alueellista yhteistyötä koskevan tavoitteen yhteydessä kiinnitettävä huomiota myös rahoitusvälineisiin unionin ulkopuolisten maiden auttamiseksi. Unionin ulkopuolisia maita koskevia rahoitusmekanismeja on yksinkertaistettava vaarantamatta luonnollisesti niiden nykyistä avoimuutta, ja niitä on tuettava myös naapuruuspoliittisissa ohjelmissa. Cadses-ohjelman kaltaisista ohjelmista saatuja kokemuksia on hyödynnettävä ja levitettävä.

6.4.2.7 EU:n on kansalaisyhteiskunnalle annettavaa kehitysapua koskevien ohjelmien suunnitteluvaiheessa otettava huomioon myös muiden kansainvälisten organisaatioiden laatimat kehitysyhteistyöohjelmat. Yhteistyötä Yhdistyneiden Kansakuntien ohjelmien ja erityispalveluiden kanssa on tehostettava, ja sitä on tehtävä myös operationaalisella tasolla.

Bryssel 17. toukokuuta 2006.

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Anne-Marie SIGMUND*

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”EU:n kampanja biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi — Kansalaisyhteiskunnan kanta ja panos”

(2006/C 195/24)

Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltio Itävalta pyysi 13. syyskuuta 2005 päivätyssä kirjeessä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla Euroopan talous- ja sosiaalikomiteaa laatimaan valmistelevan lausunnon aiheesta *EU:n kampanja biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi — kansalaisyhteiskunnan kanta ja panos*

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 26. huhtikuuta 2006. Esittelijä oli Lutz RIBBE.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 17.—18. toukokuuta 2006 pitämässään 427. täysistunnossa (toukokuun 18. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 125 ääntä puolesta ja ei yhtään vastaan 4:n pidättyessä äänestämästä.

1. Komitean päätelmät ja suositukset

1.1 Biologinen monimuotoisuus on planeettamme elämän perusta ja tae. On jo ihmisen oman taloudellisen edun mukaista pyrkiä säilyttämään ekosysteemien tasapaino. Lisäksi vastuu luomistyöstä velvoittaa vaalimaan monimuotoisuutta. Biodiversiteetin suojeleminen ei ole ylläpitoa, jota ihminen voi suoda itselleen tai josta voidaan luopua.

1.2 Ihminen itse hyötyy biologisesta monimuotoisuudesta kaikkein eniten, mutta nykyään ihminen on myös pääsyyllinen monimuotoisuuden vähenemiseen.

1.3 ETSK katsoo, että Euroopan biologinen monimuotoisuus on edelleen selvästi uhattuna. EU:n tähänastiset toimet eivät vielä riitä pysäyttämään viime vuosikymmenten kielteistä kehitystä.

1.4 ETSK on tyytyväinen siihen, että kaikkien yhteisön toimielinten lisäksi myös EU:n jäsenvaltiot ovat biologista monimuotoisuutta koskevan sopimuksen osapuolena sitoutuneet paitsi jarruttamaan kielteistä kehitystä myös kääntämään kehityksen suunnan.

1.5 ETSK pahoittelee kuitenkin sitä, että tavoitteet ja todellisuus ovat erittäin kaukana toisistaan: julkissektori ei ole tähän mennessä toteuttanut biodiversiteetin suojelemiseksi niitä toimia, joita siltä olisi voinut odottaa. Julkissektorin tulisi oikeastaan näyttää mallia biologisen monimuotoisuuden suojelelussa, mutta usein suunnittelupäätökset ja tukiohjelmat päinvastoin vaarantavat monimuotoisuutta entisestään. Lisäksi rahoituskaudella 2007–2013 on tarkoitus säästää erityisesti juuri niillä EU:n politiikanaloilla, jotka ovat monimuotoisuuden suojelelussa erittäin tärkeitä.

1.6 Biologisen monimuotoisuuden häviäminen on vaivhainen prosessi, joka on nyt jatkunut jo vuosia. Koska ihmisistä yhä harvempi on suoraan kosketuksissa luonnonympäristöön, asia vaikuttaa suoraan vain melko harvoihin ja näin ollen myös poliittinen paine tilanteen korjaamiseksi on suhteellisen vähäistä. Tähän ei politiikassa kuitenkaan pidä tuudittautua, vaan pikemminkin on kehitettävä tilanteen korjaamiseen tähtäviä strategioita.

1.7 Kansalaisyhteiskunnalle on annettava entistä enemmän tietoa biologisen monimuotoisuuden suojelun perusteista ja tarkoituksesta, mutta myös paikallis-, alue- ja valtionhallinnon virkamiehille ja julkissektorin toimihenkilöille on järjestettävä koulutusta, sillä monet eivät tiedä lainkaan, mistä on kyse, ja motivaatio on usein heikko.

1.8 ETSK pitää unionin puheenjohtajavaltion suunnittelemaa kampanjaa biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi aiheellisena. Kansalaisyhteiskunta voi antaa kampanjaan oman käytännön panoksensa ja, mikä tärkeintä, edistää tietoisuuden lisäämistä. Tällainen kampanja ei kuitenkaan riitä korjaamaan kaikkia EU:n itsensä toteamia epäkohtia, eikä sen perusteella saa missään tapauksessa syntyä sellaista vaikutelmaa, että ongelmat johtuisivat yksistään tai ensisijaisesti kansalaisyhteiskunnan vähäisestä osallisuudesta.

1.9 Tarvitaan entistä enemmän myönteisiä käytännön esimerkkejä ja mallihankkeita sekä toimia, joilla lisätään tietoisuutta maisemien ja biologisen monimuotoisuuden merkityksestä ja hyödystä yleensäkin. Niin ikään tarvitaan biodiversiteetin suojeluun sitoutuneita julkisia esikuvia. Pohjimmiltaanhan kyse on ihmisen elinehtojen turvaamisesta.

2. Lausunnon pääsisältö ja tausta

2.1 Unionin puheenjohtajavaltio Itävalta pyysi 13. syyskuuta 2005 päivätyssä kirjeessä ETSK:ta laatimaan valmisteleman lausunnon aiheesta "EU:n kampanja biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi — kansalaisyhteiskunnan kanta ja panos". Kirjeen mukaan lausunto voisi toimia neuvoston ja komission poliittisena ja sisällöllisenä tukena pyrittäessä pysäyttämään biologisen monimuotoisuuden köyhtyminen vuoteen 2010 mennessä ⁽¹⁾.

2.2 Kirjeessä ehdotetaan, että ETSK voisi selvittää,

- mistä monimuotoisuuden katoaminen johtuu
- ovatko neuvoston ja komission tähän mennessä käynnistämät toimet riittäviä asetetun tavoitteen saavuttamiseksi
- ovatko EU:n eri poliittikat keskenään johdonmukaisia
- minkälaisia lisäaloitteita komission ja jäsenvaltioiden tulee toteuttaa
- miten toimet vaikuttavat Lissabonin strategiaan ja kestävä kehityksen strategiaan
- miten kansalaisyhteiskunta voi antaa toimintaan oman panoksensa.

2.3 Puheenjohtajavaltion esittämän lausuntopyyntönsä taustalla lienee kirjeessä mainittu tosiasia, että *"eri tutkimuslaitosten ja instituuttien, esimerkiksi Eurostatin, tuoreet tiedot osoittavat —, että tähänastisista ponnisteluista huolimatta Euroopan ja koko maailman lajimonimuotoisuus vähenee jatkuvasti eikä suunnanmuu-*

tosta ole tällä hetkellä näköpiirissä. EU:n kestävä kehityksen strategian tarkistuksen yhteydessä antamissaan tiedonannoissa myös komissio olettaa, että monimuotoisuuden kehitys jatkuu kielteisenä".

2.4 ETSK kiittää puheenjohtajavaltiota siitä, että se on kääntynyt komitean puoleen tässä tärkeässä kysymyksessä. Seuraavassa käsitellään yksitellen kirjeessä esitettyjä kysymyksiä, annetaan jokaiseen asiakohtaan pyydytetyt vastaukset ja kehitellään ideoita kampanjaa varten.

3. Yleistä

3.1 Biologinen monimuotoisuus on planeettamme elämän perusta. Ilman sitä ihmisellä ei olisi minkäänlaisia selviytymismahdollisuuksia: kasvit muuntavat auringonvalon biomassaksi ja muodostavat perustan niille planeettamme energia- ja ainevirroille, joissa ihminen on päivittäin osallisena esimerkiksi hengittäessään, syödessään ja toimiessaan. Ihmisen elämä ja toiminta olisi mahdotonta myös ilman niitä kasvi- ja eläinlajeja, jotka lopuksi hyödyntävät ja hajottavat ihmisen tuottamat jätteet.

3.2 Näin ollen biologinen monimuotoisuus ei ole jotain, jota yhteiskunta voi "suoda" itselleen silloin kun pitää sitä tärkeänä ja josta se voi luopua silloin kun on muka asetettava muita prioriteetteja. Biologinen monimuotoisuus on välttämättömyys.

3.3 Tiedonannossaan "Ympäristöpolitiikka vuonna 2003" ⁽²⁾ komissio ilmaisee selkeästi, mistä biologisessa monimuotoisuudessa (biodiversiteetissä) on kyse: Biologisella monimuotoisuudella tarkoitetaan *"eri ekosysteemien vaihtelevuutta, tasapainoa ja yleistä tilaa. Olennaisten elämää ylläpitävien tehtäviensä lisäksi biologinen monimuotoisuus luo perustan keskeiselle elinkeino-, virkistys- ja kulttuuritoiminnalle."*

3.4 Suoraan käännettynä termi biodiversiteetti tarkoittaa elämän monimuotoisuutta, mutta sillä voidaan viitata eritasoisin käsitteisiin. Se voi tarkoittaa sekä populaation sisäistä perinnöllistä monimuotoisuutta että tietyn elinympäristön lajirunsausta.

3.5 Älykkyytensä ansiosta ihminen hyötyy biodiversiteetistä kaikkein eniten: yksikään toinen elollinen olento ei käytä tai hyödynnä niin monia muita lajeja kuin ihminen. Kuitenkin ihminen on nykyään myös biologisen monimuotoisuuden suurin tuhoaja. Ihmisen tekemä jaottelu "hyödyllisiin" ja "vahingollisiin" lajeihin on täysin taloudellinen ja antroposentrinen. Luonto ei tunne tällaista jaottelua, vaan sille ovat ominaisia ainoastaan pitkälti itsesääteelyyn perustuvat tasapainojärjestelmät. Lajimonimuotoisuus on yksi kestävä kehityksen keskeisistä indikaattoreista.

3.6 Tasapainon järkkäminen on ongelma kaikille, joille vakaat olosuhteet ovat tärkeitä. Ihminen puuttuu ja vaikuttaa ympäristön tasapainojärjestelmiin ennen kaikkia monenlaisilla taloudellisilla toimillaan. Näin ihminen on tehnyt jo tuhansia vuosia, ja aikaisemmin esimerkiksi laajaperäiset maankäyttömuodot johtivat usein uusien, niin ikään pitkälti vakaiden järjestelmien syntymiseen. Nykyään ihminen vaikuttaa biologiseen monimuotoisuuteen kuitenkin ennennäkemättömän voimakkaasti. Ihmisen luomat vaikutusmahdollisuudet ovat moninaiset, eivätkä ne enää muuta lajikoostumusta vain hieman vaan tuhoavat sen usein kokonaan.

⁽¹⁾ Ks. Göteborgissa 15. ja 16. kesäkuuta 2001 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätös.

⁽²⁾ KOM(2003) 745 lopullinen.

Nykytilanne ja monimuotoisuuden vähenemisen syyt

3.7 Puheenjohtajavaltio on ETSK:lle osoittamassaan kirjeessä kuvannut selkeästi ja yksiselitteisesti biodiversiteetin turvaamisen nykytilannetta (ks. kohta 2.3). Esitetty analyysi on yhdenmukainen muun muassa YK:n ympäristöohjelman (UNEP) arvion kanssa. Arvion mukaan biologinen monimuotoisuus vähenee kaikkialla maailmassa nopeammin kuin koskaan aikaisemmin.

3.8 Jo vuonna 1998 julkaistussa biologista monimuotoisuutta koskevassa EU:n strategia-asiakirjassa⁽³⁾ todetaan, että tilanne on hyvin huolestuttava myös Euroopassa. ”Euroopan unionin runsas biologinen monimuotoisuus on muuttunut hitaasti vuosisatojen kuluessa ihmisten toiminnan vaikutuksesta. Muutaman viime vuosikymmenen kuluessa ihmisen vaikutus on nopeutunut ratkaisevasti. UNEP:n arviossa vahvistetaan, että muutamissa Euroopan maissa jopa 24 prosenttia joistain ryhmistä, kuten perhosista, linnuista ja nisäkkäistä, on kuollut sukupuuttoon maan alueella.”

3.9 Göteborgissa vuonna 2001 hyväksytyssä strategia-asiakirjassa (kestävän kehityksen strategia)⁽⁴⁾ todetaan seuraavaa: ”Biologisen monimuotoisuuden väheneminen Euroopassa ja koko maailmassa on nopeutunut huomattavasti.” ETSK kiinnittää huomiota siihen, että lajeja kuolee nykyään sukupuuttoon 100–1 000 kertaa luonnollista tahtia nopeammin — Utrechtin yliopiston tuoreen tutkimuksen mukaan jopa 1 000–10 000 kertaa nopeammin.

3.10 Lajien vähenemisen syyt ovat moninaiset. Yleisesti on todettava, että eläinten ja kasvien elinympäristöjen hävittäminen tai konkreettinen muuttaminen johtaa biologisen monimuotoisuuden häviämiseen. Perimmäisenä syynä ovat infrastruktuurin ja kaupungistumisen aiheuttama luonnollisten elinympäristöjen pirstoutuminen, ravinnepestöt, liiallinen rakentaminen, massaturismi sekä veden ja ilman saastuminen.

3.11 Euroopan maataloudella on tässä yhteydessä aivan erityinen, tavallaan kahtalainen roolinsa. Perinteisesti maatalous on entisten laajaperäisten ja erittäin monipuolisten maankäyttömuotojensa ansiosta lähinnä lisännyt lajimonomuotoisuutta. Monet laajaperäiset käyttömuodot eivät kuitenkaan ole enää aikoihin olleet kannattavia, ja siksi ne on korvattu voimaperäisemmällä eli luonnon prosesseihin voimakkaammin puuttavilla käyttömuodoilla. Tämä vaikuttaa biologiseen monimuotoisuuteen kahdella tavalla: yhtäältä teho- ja maatalous on omiaan vähentämään lajirunsausta merkittävästi, ja toisaalta laajaperäisesti ja luonnonläheisesti viljeltyjen alojen hyötykäytöstä luopumisen ja pitkäaikaisen viljelemättä jättämisen tai käytön muuttumisen vuoksi katoaa arvokkaita biotooppeja. Maatalous voi siis harjoittamistavan mukaan joko edistää biologista monimuotoisuutta tai vähentää sitä.

3.12 Muita tärkeitä syitä lajien häviämiseen ovat kasvillisuuden sukkessio, (mm. ravinnepestöjen aiheuttamat) kilpailutasapainon muutokset, metsäntömiöiden alueiden metsittäminen, vieraiden lajien istuttaminen ja liikakalastus.

3.12.1 Uudet, tähän saakka vähämerkityksiset tekijät saattavat tulevaisuudessa vielä pahentaa tilannetta huomattavasti. Euroopan ympäristökeskuksen uudessa kertomuksessa⁽⁵⁾ todetaan, että odotettavissa olevat ilmastonmuutokset ovat erittäin suuri ja tulevaisuudessa kenties jopa suurin uhkatekijä, joka saattaa muuttaa biologista monimuotoisuutta peruuttamattomalla tavalla.

3.12.2 ”Vihreän geeniteknikan” soveltaminen saattaa niin ikään olla uusi uhka Euroopan biologiselle monimuotoisuudelle. Muuntogeenisten kasvien kaupallisella viljelyllä voi tutkijoiden mukaan olla suuria vaikutuksia ympäröivään kasvillisuuteen ja siten myös perhosiin ja mehiläisiin. Tähän tulokseen päädyttiin Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen teettämässä kolmivuotisessa tutkimuksessa, johon osallistui yli 150 tutkijaa.⁽⁶⁾ ETSK kehottaakin komissiota tukemaan voimakkaasti alan tutkimustoimintaa.

3.13 Monimuotoisuuden häviämisen mahdollisia seurauksia voidaan havainnollistaa seuraavalla konkreettisella esimerkillä. Pölyttäjähönteispopulaatiot ovat YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestön mukaan vähentyneet selvästi kaikkialla maailmassa. Kukkivien kasvien hedelmöitysjärjestelmät ovat kehittyneet edelleen ja mukautuneet samalla pölyttäjähönteisten kehitykseen. Nämä ovat kehittäneet entistä tehokkaampia menetelmiä meden ja siitepölyn keräämiseen ja edistävät siten pölytettyjen kasvien siementen tuotantoa ja leviämistä. Hönteisten suorittama ristipölytys lisää perinnöllistä monimuotoisuutta sekä parantaa siementen vastustuskykyä ja hedelmien laatua. Noin 70–95 prosenttia pölyttävistä hönteisistä — myös ihmisen hyödyntämä hunajamehiläinen — kuuluu pistiäisten (*Hymenoptera*) lahkoon. Pölyttäjähönteispopulaatioiden vähenemisellä voi olla vakavia seurauksia (myös taloudellisesti).

3.14 Koska biologisen monimuotoisuuden ilmeistä vähenemistä on käsitelty useissa tutkimuksissa ja asiantuntijalausunnoissa, ETSK:n ei tarvitse tässä lausunnossa selvittää yksittäisiä syitä enää enempää eikä ylipäätään pyrkiä lisäämään asiaa koskevaa tietoisuutta. Kaikkien politiikan vastuuhenkilöiden tulisi olla selvillä siitä, miltä tilanne vaikuttaa. Asianmukaista tietoa on saatavilla riittävästi.

3.15 ETSK on tyytyväinen siihen, että kaikki EU:n toimielimet ilmaisevat kerta toisensa jälkeen tukevansa biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä. Monimuotoisuuden häviäminen jatkuu kuitenkin edelleen huolimatta mitä moninaisimmista poliittisista sitoumuksista ja julistuksista, kaikkien 25 jäsenvaltion ja EU:n allekirjoittamasta ja ratifioimasta yleissopimuksesta biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi sekä sellaisista aiheellisista luonnonsuojelusäädöksistä kuin vuonna 1979 annettu direktiivi lintujen suojelusta⁽⁷⁾ ja vuonna 1992 annettu direktiivi luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta⁽⁸⁾.

⁽³⁾ Ks. KOM(1998) 42 lopullinen.

⁽⁴⁾ KOM(2001) 264 lopullinen.

⁽⁵⁾ *The European Environment – State and outlook 2005*, Euroopan ympäristökeskus, marraskuu 2005.

⁽⁶⁾ Tiedelehti *Nature*, 22.3.2005.

⁽⁷⁾ EYVL L 103, 25.4.1979, s.1.

⁽⁸⁾ EYVL L 206, 22.7.1992, s. 7.

3.16 YK:n kestävän kehityksen huippukokouksessa Johanburgissa osapuolet sitoutuivat vähentämään biologisen monimuotoisuuden heikkenemistä merkittävästi vuoteen 2010 mennessä. EU on mennyt vielä askeleen pidemmälle ja sitoutunut pysäyttämään sen samaan määräaikaan mennessä kokonaan. ⁽⁹⁾

3.17 Biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen on siis tärkeäksi tunnustettu, mielekäs ja välttämätön mutta myös erittäin monimutkainen tehtävä, jota hoidettaessa kaikkien poliittisten tasojen (EU:sta aina kuntiin asti) ja kansalaisyhteiskunnan on tehtävä yhteistyötä ja näytettävä muulle yhteiskunnalle esimerkkiä.

Biologisen monimuotoisuuden häviämisen poliittiset ja yhteiskunnalliset syyt

3.18 Mielenkiintoinen kysymys, joka esitetään harvoin mutta joka on ehdottomasti selvitettävä, on se, minkä poliittisten syiden vuoksi lajien osittain dramaattinenkin häviäminen on voinut jatkua vuosikymmeniä ilman, että sen torjumiseksi on käynnistetty ja toteutettu asianmukaisia poliittisia toimia.

3.19 Syitä on monia. Yksi ongelma on varmasti se, että biologisen monimuotoisuuden häviäminen on erittäin hidasta ja vaihkaista ja aluksi siis tuskin havaittavissa (prosessi on täysin verrattavissa ilmastonmuutokseen). Ei ole mahdollista yksilöidä "yhtä toimenpidettä", josta koko ongelma juontaa juurensa, eikä yhtä vastatoimenpidettä, jonka avulla se voitaisiin ratkaista. Biologisen monimuotoisuuden häviäminen on kuluneina vuosina ja vuosikymmeninä toteutettujen miljoonien toimien ja päätösten yhteistulos, ja kunkin yksittäisen päätöksen vaikutukset näyttävät päällisin puolin merkitykseltömiltä tai vähäpätöisiltä.

3.20 Näin ollen on joka kerta äärimmäisen vaikeaa varoittaa tekeillä olevista päätöksistä tai saada päätökset hylättyä biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen vedoten, erityisesti jos julkisen vallan käyttäjät perustelevat luonnon kulkuun puuttumista sillä, että yhdessä yhteydessä toteutettavat toimet hyvitetään jossakin toisessa yhteydessä tasapainottavin ja kompensoivoin toimin (mikä ei yleensä onnistu).

3.21 Lisäksi yksi syy lienee se, että tilanne on melko lyhyessä ajassa kehittynyt sellaiseksi, että yhä harvemmillä on enää omakohtaisia kokemuksia ja havaintoja monimuotoisuuden ja maisemien merkityksestä sekä niiden muutoksista. Olemme tavallaan vieraantumassa luonnosta, ja ensimmäinen vaihe on se, että yhä harvemmat ylipäättään tietävät tai ymmärtävät maisemien **hyötyarvon** ⁽¹⁰⁾ ja **merkitysarvon** ⁽¹¹⁾.

⁽⁹⁾ Ks. Göteborgissa kokoontuneen Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan päätelmien 31 kohta.

⁽¹⁰⁾ Maisemien **hyötyarvo** tai taloudellinen arvo pitää sisällään paljon muitakin kuin vain luonnon merkityksen maa- ja metsätalouden "tuotantopaikkana". Esimerkkinä mainittakoon matkailu ja paikallinen virkistyskäyttö. Matkailun perustahan ovat runsaslajiset, monimuotoiset ja yleensäkin "kauniina" pidetyt maisemat.

⁽¹¹⁾ Maisemien **merkitysarvo** on kahtalainen: Ensinnäkin luonnolla on itseisarvoa, joka on tunnustettava ja jota on vaalittava. Se ei saa jäädä kokonaan yksipuolisen teknologisen ja taloudellisen hyödyntämisen jalkoihin. Lisäksi maisemat ovat arvokkaita ihmisen fyysisen ja erityisesti psyykkisen uudistumisen kannalta, ne auttavat ihmistä löytämään paikkansa luontaissa elinympäristössään.

3.22 Useimmat ihmiset (ja valtaosa poliitikoista) eivät oletettavasti ole aivan täysin tietoisia biodiversiteetin varsinaisen suojelun merkityksestä ja tärkeydestä (eivätkä myöskään tehtävään liittyvästä suuresta eettisestä ja moraaliseen vastuusta). He kyllä "kuluttavat" maisemia, ihailevat maisemien kauneutta ja nauttivat niiden katselusta sekä viettävät vapaa-aikaa, liikkuvat ja lomailevat luonnossa, mutta heillä ei juurikaan enää ole käsitystä siitä, miten elollisten ympäristötekijöiden (yksittäisten eläin- ja kasvilajien) vuoro- ja yhteisvaikutus muokkaa maisemaa ja pitää yllä sen tasapainoa ja miten valtava merkitys tällä herkällä tasapainolla on elämämme ja talousjärjestelmämme perustana. Monet ihmiset ovat kosketuksissa luontoon vain satunnaisesti, joskus jopa niin harvoin, että kokemukset eivät niinkään ole vapaasta luonnosta saatuja vaan perustuvat pikemminkin televisio-ohjelmiin, joissa esitellään lähinnä Afrikan, Galápagossaarten ja muiden kaukaisten kohteiden kaunista luontoa ja joissa ei juurikaan käsitellä eurooppalaiseen luonnonperintöön liittyviä ongelmia.

3.23 Niinpä ei ole lainkaan sattumaa, että eurooppalaiset ovat luonnonsuojelujärjestöjen hämmästyksiksi usein pikemminkin valmiita edistämään norsujen tai siperiantiekerin suojelua kuin suojelemaan eurooppalaista hamsteria.

3.24 Biologisen monimuotoisuuden häviämisestä saadaan tietoa kertomuksista, raporteista ja poliittisista asiakirjoista, mutta sen kielteisistä vaikutuksista ei ole omakohtaista kokemusta. Ihmiset eivät ole itse koskaan edes nähneet osaa niistä kasveista ja eläimistä, joita luonnosta häviää. Ihmiset toimivat tunnetusti vain sellaisten asioiden hyväksi, jotka ovat heille todella tuttuja ja rakkaita, joista he odottavat saavansa jonkinlaista hyötyä.

3.25 Biologinen monimuotoisuus on siis arkikokemuksen pohjalta kyllä jotakin yleisesti tarpeelliseksi tunnustettua, mutta se koskettaa yhä suurempaa enemmistöä erittäin kaukaisesti. Arvot taas perustuvat siihen, mikä koetaan läheiseksi. Monet luulevat, ettei biologinen monimuotoisuus koske heitä suoraan, ja siksi ihmiset myös mieltävät monimuotoisuuden suojelun yhä harvemmin omaksi tehtäväkseen ja siirtävät vastuun siitä valtiolle.

3.26 Biodiversiteetin suojeleminen riippuukin kaikkialla maailmassa siitä, missä määrin politiikan vastuutahot saavat ihmiset jälleen kokemaan asian itselleen läheiseksi. Ihmisille on tehtävä selväksi, ettei kaikkea toteutettavissa olevaa välttämättä saa tehdä. Heidät on jälleen saatava ymmärtämään, että ihmisen otettava luonto huomioon ja pidättäytyttävä puuttumasta siihen liikaa — tällainen pidättyvyys on rikastavaa. Tämän tavoitteen tulisi olla osa EU:n mahdollista kampanjaa, jolla pyritään torjumaan monimuotoisuuden vähenemistä.

3.27 Koska nykytilanne todennäköisesti on edellä kuvatun kaltainen, törmäämme jatkuvasti tilanteisiin, joissa jokainen luonnollisestikin ilmoittaa kannattavansa biologisen monimuotoisuuden suojelua mutta joissa kysytään,

— onko luontoa suojeltava juuri siellä, missä uuden kiertojen on tarkoitus kulkea

- onko oikein, että esimerkiksi teollisuusalueen rakentaminen estyy luontotyyppien sekä luonnonvaraisen elämistön ja kasviston suojelua koskevassa direktiivissä suojeltavaksi säädetyn eläinlajin takia
- onko luonnonsuojeluun todella käytettävä (niin paljon) rahaa.

3.28 Lisäksi taloudellisesti vaikeahkoiksi luonnehdittuina aikoina luonnonsuojelua ei pidetä elämän ja talouden perustana, vaan siitä tehdään syntipukki, joka estää milloin minkäkin ”myönteisen” ja talouden kannalta tärkeän kehityksen. Tässä yhteydessä huomautettakoon lyhyesti, että esitetyt perusteet ovat usein erittäin ristiriitaisia: Jos luonnonsuojelusäännökset estävät sellaisen tien rakentamisen, joka henkilökohtaisesti vaikuttaa tärkeältä, asiaa pidetään käsittämättömänä. Jos tien taas on tarkoitus kulkea oman lomapaikan tai vapaa-ajan vietoapaikan läpi, maiseman säilyttämistä käytetään kernaasti paikan suojelun perusteena.

3.29 Luontoa pidetään tällä hetkellä yhteisenä omaisuutena, joka on vapaasti käytettävissä ja jota voidaan enemmän tai vähemmän vapaasti muokata ja muuttaa teollisuuspainotteisen ja jatkuvasti kaupungistuvan yhteiskunnan taloudellisten tarpeiden ja korkeiden vapaa-ajan vaatimusten mukaisesti. Lisäksi poliittiset tahot antavat virheellisesti ymmärtää, että tasapainottavat ja kompensoivat toimet ovat riittävä vastaus biodiversiteetin suojelun vaatimuksiin.

Neuvoston ja komission tähän mennessä käynnistämien toimien vaikutus

3.30 Nykytilanne osoittaa, että neuvoston ja komission käynnistämät toimet ovat tähän mennessä olleet täysin riittävämmä. Komissio on vuonna 1979 annetun lintujensuojeludirektiivin ja vuonna 1992 annetun luontotyyppien sekä luonnonvaraisen elämistön ja kasviston suojelua koskevan direktiivin avulla pyrkinyt aivan oikein ja aiheellisesti suojelemaan Euroopan eläinten ja kasvien elinympäristöjä. Keskeinen ongelma liittyykin poliittiseen tahtoon saattaa direktiivit voimaan ja panna ne täytäntöön, kuten komissio itse toteaa: **”Lintu- ja luontotyyppidirektiivien täytäntöönpano on ollut vaikeaa. Yli 25 prosenttia näihin kahteen direktiiviin liittyvistä rikkomistapauksista on sellaisia, joissa Euroopan komissio on joutunut nostamaan kanteen yhteisöjen tuomioistuimessa”.** ⁽¹²⁾

3.31 ETSK katsoo, että vastuutasoja on kaksi:

3.31.1 Ensimmäinen näistä on poliittinen taso, ja ongelmana on asian puutteellinen tiedostaminen. ETSK pitää esimerkiksi täysin käsittämättömänä sitä, että jäsenvaltiot ovat neuvostossa hyväksyneet kyseiset luonnonsuojeludirektiivit mutta eivät itse saata niitä voimaan tai voimaansaattamisessa on suuria puutteita. Komitean mielestä tämä ei kerta kaikkiaan ole hyväksyttävää. Kun poliittinen taso ei onnistu panemaan luonnonsuojelusäännöksiä täytäntöön, sen uskottavuus kärsii valtavasti.

3.31.2 Uskottavaa ei myöskään ole se, että yhtäältä vaaditaan, että biologisen monimuotoisuuden häviäminen on pysäytettävä vuoteen 2010 mennessä, ja tiedetään, että tähän tarvitaan rahaa, ja toisaalta vähennetään rahoitusnäkyvien yhteydessä monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta keskeisen

⁽¹²⁾ Ks. KOM(2003) 745 lopullinen ja samoin KOM(2005) 17 lopullinen.

budjettikohdan ⁽¹³⁾ määrärahoja vanhojen jäsenvaltioiden osalta yli 30 prosenttia. Tällä tavoin jäsenvaltioiden valtion- ja hallitusten päämiehet ovat itse luoneet pohjan sensuuntaiselle politiikalle, jonka avulla omiin vaatimuksiin on mahdotonta vastata. Poliittinen taso itse näyttää siis huonoa esimerkkiä.

3.31.3 Jäsenvaltiot, jotka muodostavat toisen vastuutason, eivät saa syyttää luonnonkäyttäjää oman politiikkansa epäonnistumisesta. ETSK on käsitellyt biodiversiteetin säilyttämisen kannalta tärkeiden direktiivien puutteellista voimaansaattamista useissa lausunnoissaan ja voi jälleen kerran vain toistaa näkemysensä: Mikäli biologisen monimuotoisuuden suojeluun tai edistämiseen tähtäävät toimet ovat ristiriidassa esimerkiksi maankäyttäjien (ymmärrettävien) taloudellisten etujen kanssa, mahdolliset taloudelliset menetykset on ainakin korvattava. Vielä parempi olisi luoda kannustimia biodiversiteettitoimien toteuttamiseksi. Keskeinen este on se, että Natura 2000 -toimien rahoitus EU:n tulevalle rahoituskaudella on Eurooppa-neuvoston 16. joulukuuta 2005 tekemän päätöksen vuoksi hyvin epävarmaa. Vilpittömmätkin poliittiset sitoumukset biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja edistämiseksi ovat hyödyttömiä, elleivät taloudelliset edellytykset ole kunnossa.

3.32 Niin kauan kuin Natura 2000:n rahoitusta ei ole ratkaistu ETSK:n ja Euroopan parlamentin vaatimalla tavalla (oma, riittävin varoin varustettu budjettikohta Natura 2000:een liittyville tasausmaksuille), EU:n lähestymistavan tehottomuutta ei voida ratkaisevasti vähentää. Tilannetta eivät muuta hyvää tarkoittavat julkisuuskampanjatkaan.

3.33 Kestävän kehityksen strategian mukaan biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen pyritään muun muassa seuraavalla tavalla: *”Parannetaan yhteisen maatalouspolitiikan välitarkistuksessa maatalouden ympäristötoimenpiteitä niin, että ne muodostavat selkeän järjestelmän, josta korvataan suoraan ympäristöpalvelujen suorittaminen.”* ETSK pahoittelee, että tämäkin tärkeä ja tarkoituksenmukainen lupaus on jäänyt lunastamatta, millä on haitallisia vaikutuksia. Tästä ei niinkään ole vastuussa komissio, vaan pääsyy on jäsenvaltioiden suhtautuminen erityisesti rahoituskysymyksiin.

Ovatko EU:n eri politiikat riittävän johdonmukaisia?

3.34 ETSK:sta ei vaikuta siltä, että EU:n eri politiikanalat olisi jo sovitettu yhteen niin hyvin, että lajimonomuotoisuuden häviäminen voitaisiin pysäyttää. Päinvastoin myös EU:n vastuulle kuuluvilla politiikanaloilla on edelleen uhkatekijöitä, joita ei voida torjua tähänastisin vaatimattomin luonnonsuojelutoimenpitein. Tilannetta eivät paranna myöskään parhaillaan toteutettavat toimintaohjelmat ⁽¹⁴⁾, eikä sitä nähtävästi voida ratkaisevasti muuttaa valmisteilla olevien teemakohtaisten strategioidenkaan avulla. ⁽¹⁵⁾

⁽¹³⁾ Vuosien 2007—2013 rahoitusnäkyvien otsakkeeseen 2 kuuluva maaseudun kehittäminen.

⁽¹⁴⁾ Esimerkiksi luonnonmukaista maataloutta koskeva toimintaohjelma.

⁽¹⁵⁾ ETSK laatii yksittäisistä teemakohtaisista strategioista erilliset lausunnot, joihin on tarkoitus viitata tässä yhteydessä.

3.35 Hyvä esimerkki tästä on paitsi maatalouspolitiikka, jota komitea on jo käsitellyt aiemmissa lausunnoissaan, myös seuraavassa esiteltävä Euroopan laajuisiin liikenneverkkoihin liittyvä hanke. Kymmenen Euroopan maan läpi virtaavaa, 2 880 kilometrin pituista Tonavaa voidaan varmasti pitää Euroopan huomattavimpana jokena. Tämän elintärkeän väylän varrella on säilynyt lukuisia luonnonparatiiseja, jotka on tarkoitettu ottaa mukaan Natura 2000 -verkostoon. EU:n näkemyksen mukaan yhteensä noin 1 400 kilometrin matkalla (mikä on lähes puolet Tonavasta) on kuitenkin laivaliikennettä haittaavia pullonkauloja, jotka on poistettava. Pääosin kyse on Tonavan vielä vapaasti virtaavista osuuksista, esimerkiksi Straubingin ja Vilshofenin välinen osuus Saksassa, Hainburgin lähistöllä ja Wachausssa virtaava osuus Itävallassa sekä suuri osa Unkarin puoleisesta Tonavasta ja lähes koko Bulgarian ja Romanian puoleinen osuus. Tällainen politiikka, joka johtaa talouskasvun ja luonnonsuojelun vastakkainasetteluun, itse asiassa lietsoo ja aiheuttaa juuri sellaisia konflikteja, joita poliittisen tason oikeastaan tulisi kestävää kehitystä ja biologista monimuotoisuutta koskevien strategioiden ja niihin perustuvan johdonmukaisen politiikan avulla ratkaista.

3.36 ETSK:n näkemys, jonka mukaan nykyinen politiikka ei ole riittävän johdonmukaista, ei koske ainoastaan niitä aloja, joiden on perinteisesti katsottu voivan olla ongelmallisia luonnon- ja lajiensuojelun kannalta, esimerkiksi edellä mainittu liikenne- ja infrastruktuuripolitiikka tai liian voimaperäinen maa-, metsä- ja kalatalous. Näkemys pätee myös sellaisiin politiikanaloihin, joilla ei ensi alkuun näytä olevan suoraa yhteyttä biologiseen monimuotoisuuteen.

3.36.1 Esimerkkinä mainittakoon hullun lehmän taudin (BSE) vastaiset toimet. Taudin torjumiseksi kuolleiden eläinten jättäminen tai vieminen luontoon kiellettiin lähes täysin⁽¹⁶⁾, ja maanviljelijöiden on siis toimitettava kuolleet eläimet hävitettäväksi, mikä on erittäin kallista.

3.36.2 Tämä on aiheuttanut suuria lajiensuojeluongelmia niillä Euroopan alueilla, joilla vielä on elinvoimaisia luonnonvaraisia haaskaeläin-, esimerkiksi korppikotka-, susi- ja karhukantoja. Esimerkiksi Asturiassa toimitettiin 1990-luvulta aina vuoteen 2003 asti keskimäärin 3 000 kotieläintä hävitettäväksi vuosittain. EU:n antaman asetuksen johdonmukaisen soveltamisen vuoksi vastaava luku oli vuonna 2004 noin 20 000.

3.36.3 Näin ollen Asturian alueella (pinta-ala 10 604 km²) luonnosta "puuttuu" nykyään noin 17 000 kuollutta eläintä, jotka ovat tähän saakka olleet korppikotkien, karhujen, susien ja muiden raadonsyöjien keskeinen ravinnonlähde. Jos oletetaan, että yksi eläin painaa noin 200 kg, luonnossa on siis 3 400 tonnia aiempaa vähemmän proteiinipitoista biomassaa.⁽¹⁷⁾ Espanjassa annettiin marraskuussa 2002 kuninkaallinen asetus tiettyjen kuolleiden eläinten tai niistä saatavien sivutuotteiden käytöstä haaskaeläinten ruokinnassa. Nähtäväksi jää, muuttaako asetus tilannetta. Muissa unionin jäsenvaltioissa ei ole toteutettu vastaavanlaisia valtiokohtaisia toimia.

⁽¹⁶⁾ Se on mahdollista vain tietyin edellytyksin, mutta ehdot ovat niin monimutkaiset, että mahdollisuutta ei juurikaan käytetä.

⁽¹⁷⁾ Vaikutuksista mainittakoon vain lyhyesti seuraavaa: Espanjalainen luonnonsuojelujärjestö FAPAS on tarkkaillut hanhikorppikotkia useita vuosia. Vuoteen 2003 saakka pariskuntia oli tavallisesti kymmenen, ja ne onnistuivat yleensä elättämään kahdeksasta yhdeksään poikasta. Hanhikorppikotkat saavat aina vain yhden poikasen. Vuonna 2004 kuitenkin enää vain neljä poikasta kehittyi lentokykyisiksi. Karhujen suojelijat taas ovat ilmoittaneet, että alueelta on löydetty useita kuolleita karhunpoikasia, ja syynä on niin ikään ravinnon väheneminen.

Minkälaisia lisäaloitteita komission ja jäsenvaltioiden tulee toteuttaa?

3.37 Tiedonannossaan "Ympäristöpolitiikka vuonna 2003"⁽¹⁸⁾ komissio itse pitää tarpeellisina seuraavia painopisteitä:

- toimet entistä kestävämmän maatalouspolitiikan hyväksi
- yhteisen kalastuspolitiikan muuttaminen ekologisesti kestävämmäksi
- maaperän ja meriympäristön suojelun parantaminen
- säännösten täytäntöönpanon parantaminen luonnonsuojelualalla
- entistä parempi tiedottaminen biologiseen monimuotoisuuteen liittyvistä kehityssuunnauksista
- biologisen monimuotoisuuden tehokkaampi suojele kansainvälisellä tasolla

3.38 Lisäksi komissio on vuoden 2007 toimintastrategiasaansa ilmoittanut tarkistavansa luontotyyppi- ja lintujensuojeludirektiivejä saattaakseen ne vastaamaan uutta tieteellistä tietämystä.⁽¹⁹⁾ ETSK olisi erittäin tyytyväinen, jos komissio kertoisi mahdollisimman pian, millaisesta uudesta tieteellisestä tietämyksestä tässä on kyse ja miten laaja tämä tarkistus, jonka tavoitteena on ETSK:n mielestä oltava Euroopan luonnonsuojelun parantaminen, tulee olemaan.

3.39 ETSK:n mielestä on täysin selvää, että elinympäristöjen suojelua on tehostettava ja että siihen on osoitettava tarvittavat varat. Luontotyyppi- ja lintujensuojeludirektiivien avulla ei ole vielä onnistuttu riittävän hyvin turvaamaan Euroopassa suojeltaviksi luokiteltujen lajien ja elinympäristöjen säilymistä. Lisäksi ETSK suhtautuu kriittisesti siihen, että luontoa, jota ei ole luokiteltu suojeltavaksi EU:n tasolla vaan kenties ainoastaan kansallisella tasolla, on joissakin jäsenvaltioissa (aina paikallistasoa myöten) alettu pitää ikään kuin vähempiarvoisena. Periaatteena näyttää olevan, että mitään ei tehdä, ellei EU rahoita toimia. Varsinaisten suojelualueiden ulkopuolella biodiversiteetin suojeleminen on vielä huonommalla tolalla, sillä siellä julkissektorin toimet ovat lähes olemattomia. Biologisen monimuotoisuuden suojelua ei kuitenkaan voi rajoittaa koskemaan vain muutamia suojelualueita.

3.40 Edellä kuvatun lainen asenne ja suhtautumistapa osoittaa erittäin selvästi, että useimmat kansalaiset mutta myös useimmat politiikan vastuuhenkilöt eivät vielä ymmärrä luonnon yleisiä vuorovaikutussuhteita ja erityisesti biodiversiteetin suojelun tarvetta. Ennen kaikkea julkisten tahojen on näytettävä hyvää esimerkkiä ja osoitettava suurelle yleisölle, että ne pitävät monimuotoisuuden suojelua tärkeänä ja ovat valmiita toteuttamaan asianmukaisia toimia vastuualueellaan myös silloin kun lyhyellä aikavälillä olisi tarjolla taloudellisesti "tehokkaampiakin" vaihtoehtoja.

⁽¹⁸⁾ KOM(2003) 745 lopullinen.

⁽¹⁹⁾ KOM(2006) 122 lopullinen.

3.41 YK:n kestävästä kehitystä edistävän ympäristövalistuksen vuosikymmenen (2005–2015) yhteydessä tulisikin käynnistää laaja-alainen kampanja, jonka avulla pyrittäisiin pysäyttämään biologista monimuotoisuutta koskevan tietämyksen ja kokemuspohjan heikkeneminen ja kääntämään kehityksen suunta. On järjestettävä suuri ja myönteinen kampanja, jolla tehdään selväksi, että luonto ei ole yllällisyyttä, jota yhteiskunta voi suoda itselleen taloudellisesti hyvinä aikoina ja josta se voi luopua silloin kun suhdanteet kääntyvät laskuun. Yhteiskunta on jälleen saatava pitämään monimuotoisuutta taloudellisesti, kulttuurisesti ja henkisesti arvokkaana. Luonnonsuojelusta on annettava myönteinen kuva (ja onko mitään myönteisempää kuin elinehtojen turvaaminen). Luonnonsuojelun tulisi olla mieluisaa ja hauskaa, eikä sitä pitäisi nähdä rasitteena. Lisäksi on tehtävä selväksi, että elämämme luontaisen perustan murennemisen jatkuminen aiheuttaa monikertaisia kustannuksia suojelukustannuksiin verrattuna ja että samalla menetetään jotain sellaista, jonka arvoa ei voi mitata rahassa.

3.42 ETSK:n mielestä on selvää, että EU voi luonnonsuojelupolitiikkansa avulla huolehtia ainoastaan sellaisten tavoitteiden toteuttamisesta, joiden saavuttaminen edellyttää rajatylittäviä toimia. Asianmukaista politiikkaa biodiversiteetin suojelemiseksi on kuitenkin toteutettava myös jäsenvaltio-, alue-, paikallis- ja jopa yksityistasolla. Näin ollen jäsenvaltioiden toimet ovat vähintään yhtä välttämättömiä kuin EU:n.

3.43 ETSK:n mielestä olisikin erittäin hyvä, että komissio tekisi kampanjan yhteydessä yhteistyötä ympäristöryhmien ja asianosaisia maankäyttäjää edustavien järjestöjen kanssa tukeakseen muun muassa eurooppalaisen identiteetin vahvistamiseen tähtäviä luonnonsuojelun mallihankkeita ja tiedottaakseen niistä laajasti. Tällaiseen toimintaan voisi soveltua esimerkiksi niin sanottu Euroopan vihreä vyöhyke (*European Green Belt*), joka on hallituksista riippumattomien organisaatioiden käynnistämä aloite ja joka saa jo jonkin verran tukea julkisista varoista⁽²⁰⁾. Aloitteen tavoitteena on suojella sellaisia elinympäristöjä, jotka ovat kehittyneet osittain jopa epäinhimillisten valtionrajojen suojissa. Euroopan vihreä vyöhyke ulottuu Pohjoismaista aina Balkanille saakka, ja se on (toistaiseksi) Euroopan pisin biotooppiakseli.

3.44 Jotta biologisen monimuotoisuuden suojelua voidaan vahvistaa kansainvälisellä tasolla, biodiversiteettikysymykset on ETSK:n mielestä sisällytettävä erottamattomasti esimerkiksi WTO:n kauppajärjestelmän niin sanottuihin kauppaan liittyttäviin näkökohtiin.

Toimien vaikutus Lissabonin strategiaan ja kestävän kehityksen strategiaan

3.45 ETSK keskittyy tässä lausunnossa käsittelemään vain Lissabonin strategiaa. Kestävän kehityksen strategiaan on turha ottaa kantaa, koska komission tiedonannossa⁽²¹⁾ esitetyt näkemykset eivät ole sitovia ja ne ovat niin epämääräisiä, että niiden tuskin voi odottaa edistävän johdonmukaista biodiversiteetin suojelua. Lisäksi ETSK tarkastelee tiedonantoa erillisessä lausunnossaan.

3.46 Jos Lissabonin strategia on osa kestävän kehityksen strategiaa, kuten Eurooppa-neuvosto Brysselissä keväällä 2005 pitämässään kokouksessa totesi, Lissabonin strategia on suunn

nattava niin, että sillä ei pyritä ainoastaan ympäristönäkökohtien huomioon ottamiseen vaan että tavoitteena on turvata tarkoituksenmukaiseksi katsottu taloudellinen kehitys ja samalla tukea tietoisesti muun muassa biologisen monimuotoisuuden suojelua. Lissabonin strategiaa koskevissa asiakirjoissa tällaisesta lähestymistavasta ei kuitenkaan ole tietoaakaan.

3.47 Komission tulisi mahdollisimman pian laatia yleiskatsaus siitä, minkälainen merkitys biodiversiteetin suojelulla on Euroopassa pelkästään kansantaloudellisesti. Olisi myös esitettävä paljon nykyistä enemmän myönteisiä esimerkkejä siitä, että monimuotoisuuden suojelu ja talouden kehitys tukevat toisiaan, ja tiedotettava niistä entistä tehokkaammin. Lisäksi olisi vihdoin käynnistettävä yhteiskunnallisesti tärkeä keskustelu siitä, miten ulkoiset kustannukset voidaan käytännössä sisällyttää hintoihin.

Kansalaisyhteiskunnan panos

3.48 Kansalaisyhteiskunnan panos biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen on tärkeä, ja biodiversiteetin hyväksi voidaan varmasti tehdä vielä paljon nykyistä enemmän. Kansalaisyhteiskunnan toimet eivät kuitenkaan voi hyvittää tai kompensoida sitä, mitä julkissektori jättää tekemättä tai tekee väärin. On aivan oikein pyytää kansalaisyhteiskuntaa osallistumaan entistä aktiivisemmin, mutta tämä ei saa siirtää huomiota pois julkissektorin toiminnan puutteista.

3.49 ETSK:n mielestä puheenjohtajavaltion 13. syyskuuta 2005 komitealle lähettämässä kirjeessä mainitsema uusi kampanja olisi mitä tervetullein. Sen avulla tulisi esimerkiksi kannustaa luonnon ja biodiversiteetin säilyttämiseen ja edistää ymmärtämystä sitä kohtaan. Tällainen valistustyö on aloitettava erittäin varhaisessa vaiheessa, jo päiväkodeissa ja kouluissa, ja sen avulla on pyrittävä myös tekemään selväksi, että jokaisen on tehtävä oma osuutensa ihmiskunnan elinehtojen turvaamiseksi. Biologisen monimuotoisuuden suojelu alkaa omasta elinympäristöstä, esimerkiksi ostosten teon ja puutarhansuunnittelun yhteydessä.

3.50 Yksittäisten ihmisten on helpompi osallistua toimintaan, kun he tietävät, mitä varten he toimivat, ja kun he tuntevat, että heidän panostaan kaivataan ja arvostetaan, ja kun politiikasta voidaan ottaa esimerkkiä. Biodiversiteettiaiheisen kampanjan yhteydessä voitaisiin paitsi välittää perustietämystä asiasta myös pyytää rockmuusikoita, kirjailijoita, näyttelijöitä, poliitikkoja, toimittajia jne. ryhtymään biodiversiteetin suojelun ”lähettiläiksi”.

3.51 Hallituksista riippumattomat organisaatiot ja myös monet järjestöihin tai ryhmiin kuulumattomat kansalaiset tekevät runsaasti tunnustuksen arvoista työtä luonnon- ja lajien suojelun edistämiseksi. Maanviljelijät osallistuvat maatalouden ympäristöohjelmiin ja vapaaehtoisin aloitteisiin. Monet muut yhteiskuntaryhmät työskentelevät antaumuksellisesti biodiversiteetin suojelun hyväksi ja hoitavat osittain jopa sellaisia tehtäviä, jotka selvästi kuuluisivat valtion vastuulle. Ilman tällaista toimintaa monet monimuotoisuuden suojeluun liittyvät saavutukset eivät olisi olleet mahdollisia. On juuri yksityisten luonnonsuojelijoiden ja luonnonkäyttäjien toiminnan ansiota, ettei tilanne ole vielä nykyistään pahempi. Poliittisen tason tulisi tukea tätä toimintaa muutenkin kuin taloudellisesti.

⁽²⁰⁾ Esimerkiksi Saksan luonnonsuojeluasioista vastaavalta viranomaiselta.

⁽²¹⁾ KOM(2005) 658 lopullinen *Kestävän kehityksen strategian uudelleen tarkastelu – Toimintaohjelma*, 13.12.2005.

3.52 Kyse ei kuitenkaan voi olla vain luonnossa toteutettavista käytännön toimista. Jos poliittinen taso todella haluaa pysäyttää biologisen monimuotoisuuden häviämisen, on myös sen etujen mukaista pyrkiä siihen, että yhteiskunnassa on kysyntää tämän tavoitteen mukaiselle politiikalle; tässä yhteydessä voidaan puhua myös poliittisesta paineesta. Euroopan kansalaiset ovat epäilemättä periaatteessa yhtä mieltä toiminnan tarpeesta. Yhdeksän kymmenestä katsoo, että poliittisten päätösjien tulisi tärkeitä päätöksiä tehdessään ottaa ympäristönäkökohdat huomioon aivan samalla tavalla kuin taloudelliset ja sosiaaliset näkökohdat (*Attitudes of Europeans towards the Environment*, EC Eurobarometer, 2004).

3.53 Kansalaisten valistaminen on ehdottomasti tarpeen, jotta poliittisten toimien (myös kustannusten) tarkoitus ymmärretään nykyistä paremmin. Kansalaisyhteiskunta voi ja sen tulee

antaa tähän oma panoksensa, mutta se tarvitsee julkissektorin tukea. Julkissektorin on huolehdittava esimerkiksi siitä, että luonnonsuojelua ei saa enää leimata ”edistyksen viholliseksi” ja että esitettyihin kysymyksiin löydetään asianmukaiset vastaukset, jotka johtavat biologisen monimuotoisuuden lisääntymiseen eivätkä sen vähenemiseen.

3.54 Tämän vuoksi ETSK suhtautuu myönteisesti useiden hallituksista riippumattomien organisaatioiden yhteiseen aloitteeseen *Countdown 2010* ⁽²²⁾. Aloitteen tavoitteena on varmistaa, että kaikkien jäsenvaltioiden hallitukset toteuttavat ne toimet, jotka ovat välttämättömiä, jotta biologisen monimuotoisuuden häviäminen todella saadaan pysäytettyä vuoteen 2010 mennessä, ja että hallitukset näin ollen ryhtyvät sanoista tekoihin ilmoitettujen poliittisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Kampanja osoittaa, että kansalaisyhteiskunnalla ja hallituksilla on yhdessä vielä paljon tehtäviä hoidettavanaan.

Bryssel 18. toukokuuta 2006.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Anne-Marie SIGMUND

⁽²²⁾ Ks. <http://www.countdown2010.net/>.